

Simor András: Záró gondolatok

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Szeretném megköszönni önöknek, hogy eljöttek a PM és az MNB által szervezett közös konferenciánkra, és megosztották velünk értékes gondolataikat a Kormány és jegybank együttműködésének formáiról, lehetőségeiről az euro felé vezető úton.

- I. Az euro bevezetése közös vállalkozásunk, mely nemcsak az uniós csatlakozási szerződésben vállalt jogi kötelezettségünk, hanem sokkal inkább egy egyedülálló lehetőség, amely gyorsabb felzárkózást és tartós gazdasági, pénzügyi stabilitást biztosíthat a magyar gazdaság számára. A közös valutában rejlő előnyöket azonban csak akkor tudjuk kihasználni, ha felkészülten lépünk be az euroövezet kapuján. E felkészülésben mind a Kormányra, mind a jegybankra fontos feladatok hárulnak a nominális konvergencia kritériumok teljesítésén túl is.
 - a. A kormánynak mindenekelőtt kiegyensúlyozott költségvetést kell teremtenie, amely elegendő mozgásteret biztosít az euroövezet tagjaként arra, hogy a gazdaságot érő sokkok esetén képes legyen mérsékelni a növekedés ingadozásait.
 - b. A jegybanknak fel kell készíteni a gazdaság szereplőit arra, hogy minél inkább ki tudják aknázni az árstabilitásból fakadó előnyöket. Meg kell tanulnunk, hogy a jövedelmünk csak olyan ütemben nőhet, ahogy a termelékenységünk növekszik, és le kell horgonyozni az inflációs várakozásokat.
- II. Bár különböző feladatokat kell teljesítenünk az euróhoz vezető úton, az a Kormány, a jegybank és a gazdaság összes szereplőjének közös érdeke, ezért segítenünk és támogatnunk kell egymást. Ahogy az előadásokban is elhangzott, Kormány és jegybank akkor tud a leghatékonyabban együttműködni, és a legjobb közös teljesítményt elérni, ha mindkét fél számára pontosan meghatározzuk a feladatot, az elérendő célt, de utána teljes függetlenséget biztosítunk ahhoz, hogy a rendelkezésre álló eszközöket felhasználja a kitűzött célok teljesítése érdekében.
- III. A jegybank céljait az inflációs célkövető rendszerben a Kormány és a jegybank közösen tűzte ki, figyelembe véve a Kormány konvergencia-programját. Ugyanakkor a célok megvalósításához, az árstabilitás eléréséhez vezető út tekintetében és az ezt szolgáló eszközökben már nem volt ilyen nézetazonosság a Kormány és a jegybank között. A két intézmény viszonyát mindezidáig nem ez — a szakemberek által eszközfüggetlenségnek nevezett — helyzet jellemezte. A nézetkülönbséget csak súlyosbította a Kormány és a jegybank vezetése között kialakult bizalonihiány. Mindez abban is tükröződött, hogy a jegybank olyan kérdésekben is súlyos kritikát fogalmazott meg a Kormány politikájával szemben, amelyek nem kapcsolódtak a jegybank törvényben megfogalmazott feladatainak ellátásához. Másoldalról a kormányzó pártok a monetáris politikát a végrehajtás során is befolyásolni próbálták.

A jegybanknak természetesen elszámoltathatónak kell lennie. Mint bármelyik más részvénytársaságnak, a jegybanknak is költség-hatékonyan kell gazdálkodnia az erőforrásokkal. A jegybankban legyen felelős vezető, aki az üzemeltetésért és

pénzügyi hatékonyságért felel, a jegybank tulajdonosa, a magyar állam pedig ellenőrizze a gazdálkodást. A monetáris politika vitele tekintetében azonban más alapokra kell helyezni a jegybank elszámoltathatóságát. Tűzzünk ki egyértelmű, a kormány által is támogatott célokat, de adjunk lehetőséget a jegy banknak, hogy a legjobb szakmai tudása alapján használja a rendelkezésre álló eszközöket e közösen kitűzött célok elérésére. Ne akkor hívják az MNB elnökét parlamenti meghallgatásra, amikor a Monetáris Tanács kamatot emel, hanem akkor, amikor a kitűzött inflációs cél elérése veszélybe kerül.

- IV. Kormány és jegybank függetlensége nem jelenti azt, hogy ne lenne tere a koordinációnak, ne vennénk figyelembe a másik terveit, lépéseit Saját politikánk kialakítása során. Ha lehetőség van rá, ráerősítünk a kedvező folyamatokra, de talán még ennél is fontosabb, hogy ellensúlyozzuk azokat a hatásokat, amelyek letérítenék a gazdaságot a közösen kijelölt pályáról. A hatékonyan működő monetáris politika stabilabb növekedéssel, kiszámítható gazdasági környezettel és az ebből adódó alacsonyabb kockázati prémiummal tudja leginkább támogatni a Kormány céljainak teljesítését, ami az államadósság finanszírozási költségeinek mérséklődésében is tükröződik.
- V. Ahhoz, hogy ez az egymásra figyelés, a közös célért való munkálkodásunk minél gyümölcsözőbb lehessen, és a gazdaság többi szereplője is a legtöbbet tudjon profitálni belőle, Kormánynak és MNB-nek Ugyanazt a két alapértéket kell követnie. Tevékenységünk legyen hatékony és kiszámítható. A nap folyamán elhangzott előadások iránymutatással szolgáltak, hogy a Kormány hogyan tudja javítani kiadásainak hatékonyságát. A befektetői bizalom megőrzése és a monetáris politika vitele szempontjából is kulcsfontosságú változást jelentene, ha sor kerülhetne egy — a fiskális politika impiementációs kockázatait csökkentő — hosszú távú kiszámíthatóságot erősítő fiskális szabály bevezetésére.
- VI. A jegybankban is számos lehetőség van a hatékonyság és a kiszámíthatóság növelésére. Eijffinger professzor előadásából láthattuk, hogy a monetáris politika kiszámíthatósága kedvezően befolyásolja a gazdaság teljesítményének alakulását. A transzparens monetáris politika hozzájárul a tartósan alacsony kamatkörnyezet kialakításához. Az MNB a transzparencia formális kellékei tekintetében megfelel a legjobb nemzetközi gyakorlatnak: van kijelölt célunk, inflációs jelentés, nyilvánosságra hozott monetáris tanácsi jegyzőkönyvünk. Előrelépési lehetőséget látok azonban a monetáris politika lépéseinek világos elmagyarázása, jövőbeli szándékainak bemutatása tekintetében. A monetáris politikai döntések mögött álló megfontolások és az előretekinő jegybanki kommunikáció fejlesztése elengedhetetlen a hatékony és kiszámítható jegybanki működéshez.
- VII. A jelenleginél is hatékonyabb jegybanki működés érdekében szervezeti változásokat is szükségesnek látok a jegybankban. Végig kell gondolni a szervezet felépítését, a feladatok és felelőségek megosztását, a döntési jogkörök és a jó döntéshez szükséges kompetenciák összhangját. A hatékonyságot javító változtatások egy része olyan, amit saját hatáskörben is meg tudunk oldani. Banki kollégáimmal azon dolgozunk, hogy egy ésszerűen felépített, olajozottan működő, az adófizetők pénzével gondosan gazdálkodó intézményt működtessünk. Vannak azonban olyan lépések is, melyek túlnyúlnak a jegybank hatáskörén, így megvalósításukhoz a Kormány és a törvényhozás támogatását kérem.
- VIII. A jegybanktörvény alapján minden jegybanki alaptevékenység tekintetében a Monetáris Tanács a legfontosabb döntéshozó szerv. E döntések szakmai előkészítését

a jegybank szakmai stábja végzi, de a mai szabályok szerint e szakmai stáb munkáját irányító és képviselő alelnökök közül csak egy fog helyet kapni a Monetáris Tanácsban. Ez korlátozza a Monetáris Tanács hozzáférését az MNB-ben rendelkezésre álló információkhoz, a stábon belül lezajlott szakmai vitákon felmerült megfontolásokhoz, és ezáltal megnehezíti a hatékony döntéshozatalt. Ezért javaslom, hogy teremtsünk lehetőséget a Monetáris Tanácsban a külső és belső tagok kiegyensúlyozottabb, a nemzetközi gyakorlathoz Jobban igazodó arányának kialakítására, és a jegybanki alaptevékenységek megfelelő képviselőjére a döntéshozatalban.

- IX. Ahogy Gavin Bingham professzor előadásából is hallhattuk, a Monetáris Tanács összetétele más szempontból is problémás. Ahogy az akadémiai eredmények is alátámasztják, a monetáris politika területén a testületi döntéshozatal hatékonyabb az egyéni döntéseknél, hiszen a tagok közösen hatékonyabban dolgozzák fel az információkat, több szempontot tudnak megjeleníteni. Ugyanakkor a tagok számának növeléséből származó határhaszon egy ponton túl gyorsan csökken, sőt negatívvá is válhat, mivel egy nagy szervezetben rendkívül bonyolulttá és időigényessé válik az álláspontok egyeztetése, egy határon túl nincs is lehetőség arra, hogy megtaláljuk a mindenki számára elfogadható konszenzust. Ezért azt gondolom, hogy hosszabb távon szükséges a Monetáris Tanács létszámának csökkentése. Ahogy az előadásban is halihattuk, egy nem föderális rendszerű, Magyarország méretű országban 5-7 fős Monetáris Tanács tekinthető optimálisnak.
- X. További fontos szempont a Monetáris Tanács hatékony és kiszámítható működése szempontjából a folytonosság. Ezt többek között azzal is elő lehet segíteni, hogy a Tanács tagjainak csereje fokozatosan, több évre elnyúl következnek be. Ezt az elvet úgy lenne célszerű a magyarországi gyakorlatba átültetni, hogy a Tanácsban, évente legfeljebb 1-2 tag cseréjére kerüljön sor.
- XI. Végül, de nem utolsósorban, mint minden szervezetben így a jegybankokban is megfelelő egyensúlyt kell teremteni a testületi és az egyéni döntések, illetve felelősség között. Míg a stratégiai kérdések jóváhagyása testületi szinten szerencsésebb, addig kerülendő, hogy egy intézményen belül egy testületi döntés végrehajtása egy másik testület felelősségi körébe kerüljön. Hatékonyabb, ha a testületi döntések végrehajtása területén, illetve az intézmény napi munkájának irányításában az egyéni felelősség kerül előtérbe.
- XII. A célok tisztázása, elszámoltathatóság, hatékony döntéshozatali struktúra. Ezek azok a feltételek, amelyek megfelelő intézményi keretet teremtenek a jegybank eredményes és kiszámítható működéséhez, és a kormányzattal történő hatékony együttműködéshez. Bízom benne, hogy a mai konferenciánk tanulságai a törvényhozásban és kormánykörökben egyaránt támogatásra találnak: hiszen a hatékonyan működő monetáris politika a költségvetési célok tervezhetőségét, elérhetőségét is megkönnyíti, és elősegíti, hogy a magyar gazdaság minél gyorsabban, és minél kisebb áldozatok árán tudja teljesíteni az euroövezeti csatlakozás előfeltételeit.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket, viszontlátásra.